

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкъе иэ зыхъугъе Мраф

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышеъжъягъеу къыдэкъы

№ 213 (22662)

2022-рэ ильес

ГЪУБДЖ

ШЭКЮГЪУМ и 22-рэ

ОСЭ ГЭНЭФАГЪЭ ИЭП
къыхэтыутыгъэхэр ыкли нэмэгдэх
къэбархэр тисайт ижүүгъотштых
WWW.ADYVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээзет

Мы ильэсым ыкIэ нэс

Адыгейим и Лышъхъэу
Къумпыл Мурат Красно-
гвардейскэ къоджэ псэу-
пэм щылагъ, инфраструк-
турэмрэ социальнэ псэуа-
льэхэмрэ яшынкъэ ыкли
ягъэцэкъэжынкъэ лъэпкъ
проектхэмрэ къэралыгъо
программэхэмрэ зэшохы-
гъэ зэрэхъухэрэр ыупльэ-
күгъ.

ЗэкIэ ракъухъэгъэ юфшэнхэр пла-
льэу агъэнэфагъэхэм яхьулэу агъэцэ-
къэштых. Мы ильэсым ыкIэм нэс псаун-
дэхъэм икъэхъумэнрэ физкультурэм-
рэ яхыгъэ комплексыр селоу Крас-
ногвардейскэм къышызэуахыщт, куль-
турэм икъоджэ Унэ Адэмые юф щи-
шэу ригъэжъэжыщт, общественнэ чын-
пэхэмрэ гъогухэмрэ нахь зэтэрагъэ-
псыхъаштых. Адыгейим и Лышъхъэ а
псэуальэхэм язывт къыплыхъэ зэхүүм
къоджэдэсхэм яшылакъэ нахь іэрифэгъу
хъунымкъэ амалхэу арагъэгъотхэрэм
ынаа атыридзагъ. Лъэпкъ проектхэмрэ

(ИкIэух я 2-рэ нэклуб. ит).

Урысыем ирекорди 6 ыгъэуцугъ

Урысыем иныбжыкъэхэм атлетикэ онтэгъум-
къэ язэнэкъокъу къалэу Тулэ щыкъуагъ.

Ильес 18-м ыкли ильес 20-м
нэс зыныбжъхэр куп зэфэ-
шъхафхэм ахэтхэу зэнэкъо-
кугъэх. Адыгэ Республикаэм
атлетикэ онтэгъумкъэ спорт
еджап!эу Чыржын Мухъар-

бый ыцIэ зыхырэм зыщызы-
гъэсэрэ Артем Горловым дышье
медалыр къыдихыгъ, Урысыем
ирекорди 6 ыгъэуцугъ.

(ИкIэух я 8-рэ нэклуб. ит).

Мы ильэсүм ыкIэ нэс

(ИкIех).

Къэралыгъо программэхэмрэ яамалхэр нахь игъекIотыгъеу ащ пае республикэм къышызыфагъэфедэх.

Лъэпкъ проектэу «Демографиен» ишуаагъекIэ селоу Красногвардейскэм физкультурэ-спорт комплексыкэ къыдэууцаагь. Квадрат метрэ 2200-рэ хүүре унэм джэгуплэ зал, нэбгыре 220-мэ атэлтытэгээ трибуунхэр, тренажернэ зал, зытIекылпэхэр, зыгъэпскылпэхэр, административнэ унэхэр хэтих. Ильэсүу икIыгъэм лъэпкъ проектэу «Демографиен» къыдыхэлтытагъеу федэралнэ проектэу «Спорт — норма жизни» зыфиорэм диштэу мы псэүпэм щызээтырагъэпсыхагь стадионэу «Олимпир». Къэралыгъо программэу «Культурэм хэ-

хъоныгъе егъешыгъенир» зыфиорэм диштэу искуствэхэмкэ къелэцыкы еджаплэр агъецкIэжьыгь, ащ ыпекIэ культурэм ирайон Унэ игъекIотыгъе гъэцкIэжьын Ioфшэнхэр рашиллагъэх, парки нахь зэтэрагъэпсыхагь.

Ащ нэмийкэу мы ильэсүм район гупчэм ветеринар участкэр зычIэтыт юнакIэ щагъэпсыгь. Чыгулэжхэм грант IэпIэгью арагъэгъотырэм къыдыхэлтытагъеу чыгхатэхэм чанэу ахагъахьо, хызметшлэхэр цумпэ лъэпкъ зэфэшхяафхэм ялжыын ылж ихагъахь.

Къуаджэу Адэмые лъэпкъ проектэу «Культурэм» диштэу апереу гъэцкIэжьын Ioфшэнхэр культурэм и Унэ рашиллагъэх. Нафэу зэрэштиймкэ, ар 1959-рэ ильэсүм ашыгъагь. ГъецкIэжьын Ioфшэнхэр зе-

реклохэрэм Адыгейим и Лышхээ зыщицгэгъозагь. Мыш инженер коммуникациехэр зэкэ зэблахуу гъэх, шханыгъупчэхэр, пчэхэр, джэхашохэр агъецкIэжьыгъ, унэкоцI Ioфшэнхэр зэшшуахыгъ, унэ гупэр зэтэрагъэпсыхагь. А Ioфшэнхэм сомэ миллион 23-м ехуу апэхуагь.

Къихьашт мазэм культурэм и Унэу агъецкIэжьыгъэм ипчэхэр къоджэдэсхэм къафызэуухыштыхыкI творческэ Ioфшэнхэр лъагъэлтэн амал ахэм яэ хуушт. Ныбжь зэфэшхяаф зилэхэм апае кружокхэр ащ щызэхашщтых, щылекIэ-псэукIэ тэрэзир зыфдэн фаер альгэгээсигъеним, яхэгъэгу агъельапIэу ныбжыкIэхэр пүгүүнхэм ыкIи нэмийкIэхэм лъешэу анае щатырагъэтыт.

«Цыифхэм ятвorchескэ

Красногвардейского района администрации къытакъиэхэл.

амалхэр къыззэуахынхэмкэ, зыфдэ къэмыхуугъе культурнэ къён баутийр къэтухумэнимкэ зэкIэ дгээцэкIэшт», — къыуагь АР-м и Лышхээ Къумпил Мурат.

Шуугу къэтэгъэкIожьы: 2017-рэ ильэсүм къышыублагъеу 2022-рэ ильэсүм нэс культурэм иунэ 45-рэ агъецкIэжьыгь, къеу 9 ашыгъ, Адыгэкаалэ дэт музеир агъецкIэжьыгь, АР-м и Лъэпкъ музей зэтэрагъэпсыхагь, искуствэхэмкэ къелэцыкы еджэлпIэ 21-м щыщэу 7-р агъецкIэжьыгь, джыри ащ фэдэ еджэлпIитүмэ язэтгээпсыхан maklo, модельнэ тхыльеджэлпIэ 12 къыззэуахыгь, ПушкинимыцкIэ щыт унэр, сурэткъэгээльэгъолпIэ галереер, культурэмкэ Лъэпкъ гупчэр, искуствэхэмкэ колледжир агъецкIэжьыгъ, а учреждениехэр

мыльку-технике лъэниткъомкэ зэтэрагъэпсыхагь.

Адыгейим и Лышхээ анае тыраигъэдзагь социальнэ псэуальхэм язэтгээпсыханре ахэм къапэуль чылпIэхэм ягъэклиэрэкIенре. А пшьерыллыр зэшшохыгъе хууным пае республиker лъэпкъ проектхэмрэ къэралыгъо программхэмрэ ахэлжье. Адыгэ Республикаем и Лышхээ Адэмые зыщээм а Ioфшэнхэм афэххэр къэуххэр зыфэдэхэр ыуплэикгүү. «Къуаджэхэм зэдиштэу хэхнонгъэ ягъешыгъенир» зыфиорэ къэралыгъо программэм диштэу километритү зикыхъэгъэгъогум ишын аухы, ащ псырыкIуапIэхэр ыкIи нэмийкIэхэр къыдыхэлтыгъэх, урамхэм якъэгэенэфын епхыгъе Ioфшэнхэри maklo.

Ащ нэмийкэу республикаем и Лышхээ къуа-

джэу Адэмые дэт мэштыйм щыагь. Мы чылпIэм щыпсэурэ меценатым ишуаагъекIэ унэм игъектоян гъэцкIэжьынху щаблагъэхэр ыкIем фэклох. Унашхъэр, шханыгъупчэхэр, пчэхэр, унэм игъефбэнрэ псыр IэкIэгъэхъэгъенирэ яхыгъ системхэр зэкIэ зэблагъуваахэх. Унэ гупэри агъецкIэжьыгь, унэкоцI Ioфшэнхэр ыкIем фэклох, мэштыйм къытэу чылпIэр зэтэрагъэпсыхагь. Мы ильэсүм ыкIем нэс Ioфшэнхэр зэкIэ аухынху щыт. Адыгейим и Лышхээ меценатым зэрэфэ разэр къыхигъэштигь ыкIи цыифхэм ягушхъэлэжь банингъэ зыкъегээлтэйнэмкэ ащ фэдэ шүшлэ Ioфшэнхэм мэхъанашхо зэрийр къыуагь.

**АР-м и Лышхээ
ипресс-къулыкъу**

Сурэтхэр А. Гусевым
тырихыгъэх.

Ioфшэнхэр зэпагъэурэп

Республикэм исхэу мобилизацием къыхиубытагъэхэм, хэушхъафыкыгъе дээ операциер зыщыкIорэ чылпIэм щытэ тичыпIэгъухэм ящыкIэгъе IэпIэгъур ягъэгъотыгъэнимкэ Адыгейим Ioфхэр щыльагъекIуатэх.

Адыгейим и Лышхээ пшьерьиль зэрафишыгъэм тетэу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхаматэ, идепутатхэм, АР-м и Лышхээрэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипащэ, илпIохэм, Ioфыши купхэм язэхэсэгъо муниципалитетхэм ашызэхашэх.

Республикэм иведомствэхэмрэ ипсэүпIэхэмрэ япашхэм бизнесменхэм адиряIэ зэлукIэхэм мобилизацием къыхиубытагъэхэм закъызэрафагъээрэ тхыль пэпчь икью ашызэхаша.

Хэушхъафыкыгъе дээ операцием хэлажьэхэрэм яуна-

гъохэм социальнэ IэпIэгъу ягъэгъотыгъэнимкэ, зэтэгьо ахьщэ IэпIэгъу алэкIэгъэхъэгъэнимкэ ишыкIэгъе амалхэр республикэм щыззерахьагъэх. Социальнэ газификацием ипрограммэ диштэу дээ къулыкышихэм яунагъохэр субсидие зэрэтиштхэу фэгъэлтэнгъэ зиIэхэм ахагъэхъагъэх. Дээ къулыкышихэм якIэлэцыкы хэм зэтэгьо ахьщэ IэпIэгъу алэкIэгъэхъэгъэним епхыгъе.

Партиеу «Единэ Россиянрэ» республика штабэу «МыВместе» зыфиорэмрэ къэшакIо зэрэфэхуугъэхэм тетэу хэушхъафы-

кыгъе дээ операциер зыщыкIорэ чылпIэм, Херсон хэкумкIэ Геническэм районми гъомылапхъэхэр, рациехэр, щыгын фабэхэр, автомобиль щэрэххашохэр ыкIи нэмийкI пкыньюхэр зыхэхъэрэ шүшлэ IэпIэгъур алэкIагъахь.

«Хэзгэуэнэфыкы сшойгыу Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яшуаагъекIэ хэушхъафыкыгъе дээ операцием хэлажьэхэрэм транспорт хэбзэлахь амьтынм ехылпIэгъэ за-кон республикэм зэрэшашта-гъэр. Анахь пшьерьиль шханы-иэхэм ашыщ дээ къулыкыу-

шэхэмрэ ахэм яунагъохэмрэ яофигохэр псынкIеу зэшшохыгъэнхэр. Ти Хэгээгү къэзүхуумэхэрэм лъэнкью пстэум-

ки IэпIэгъур ягъэгъотыгъэним непэ мэхъанашхо и!! — къа-рихагь Адыгейим и Лышхээ социальнэ хытыуухэм.

Джыри цыкIухээ ахэлъхан фае

Патриотичесэ пүнүгъэм аужырэ уахтэхэм нахьыбэу игууь тшы хүгъэ.

Непэ ащ игъо дэдэу щит, сыда помэ мылькур цыфыгъэм ыпшээ maklo, обществэр гошигъэ мэхьу, джэгъогъуныгъэм, ежь ышыхъэ зэклээ апэ зышихэрэм уарехылы. Арышь, кыткIеххуухъэхэрм лъэпкь культурэр, шэн-хабзэхэр нахь ашлгъэшэгъон хуунхэм, ямылъэпкъэгъухэм шхъэкIэфэнгъэ афыряяу пүгъэнхэм нахьыбэу тыпылын фае.

Адыгэ Республикаем цыиф лъэпкь зэфэшхъафыбэ ис. Ащ фэшл джыри еджаплэм чэмыхъэгъэ кыткIыклоу Ыыгыплем кирэр лъэпкь зэфэшхъафыбэхэм агъэпсыре обществэм кынхуухъэу мэхьу. Ащ ежь шхъэкIэфэнгъэ зыфирилжынэу, нэмыхъэми афырилжынэу ёбгъэшэшбумэ, джыри цыкIуз имылтэпкьэгъухэм шхъэкIафа афишийнэу ригъэжжэшт.

ТикIелэцIыклоу Ыыгыплем «Нэфсэт» зыфиорэм, ар по-

адыгабзэр кыткIыклоу языгъашэрэ кыткIеаджэу ыкилоу юфтхъабзэхэм язэхэшаклоу Уджыху Юнарэ тильтусэу проектим ипхырышын юф датэшлэ. КыткIыклоу языгабзэклэ усчхэр, ордхэр ятэгъашлэх, пышсэхэр кытгъэшэуатэх, ахэр сценке шыгъэхэу кытгъэшэльягъо.

Адыгэхэм егъашэм шенхэбээ дахэу ахэлъыгъэхэм ашыщ нахьыжым шхъэкIэфэнгъэ фэшыгъэнэу. Пышсэхэр, йоры=уатхэр дгъэфедэхээз кыткIыклоу языгъашлэ.

Джащ фэдэу нахьыпеклэ адьгэхэм яэгъэ джэгуклэхэр тэгъэфедэх. Сабымэ лъэшэу ахэр ашлгъэшэгъоных, щагум зиттихэклэ жыы кыбзэм хэтхэу ахэмкээ тэгъэджеху, физкультурэ урокхеми бэрэ ашгъээфедэх. Адыгэ кыашохэр мэфеклэ юфтхъабзэхэм кыащтэгъэшлэх.

Ныдэлъфыбзэр сабым шу

Пэр Іэпилэгъу фэхъунхэ фае.

— Тыбээ кытымыуухъумэмэ, кызызэттымыгъэнэжэмэ тиблэ-кыгъээ тшэштэп, тикультурэ, титарихь пыут тшыщт, шэн-хабзэу тиэхэр чытынштых, тшынгуупшэжьытых, — elo кыткIыклоу Ыыгыплем ипащэу Султан Ace. — КыткIыклоу джыри еджаплэм чэмыхъағъэм дунаир зэрээхэхэтыр, цыфхэр зэрээзэфыщтхэр зэригъэшлэхэу рөгъажэе нылэл. Ащ непэ едгашлэу, ыгу итлхъэрэр ары тапэклэ ишыгъэнгъэ лъапсэ фэхъущтэр. Гъесэнгъэр нахь класэу зэригъэгъотими, сэнау-шыгъэу хэлэхэр нахь класэу кызычIэгъэшгъэми хуушт, ау цыфыгъэр, ыбзэ шу ылъэгъуньр, ильэпкь хабзэхэр ылты-

тэнхэр джыри цыкIуз хэлъхан фае. Ары анахъэу тызыптылыр.

Адыгэ нэшанэхэр кыхэгъэштэгъэхэу юфтхъабзэхэр зэрэзэтхэрэми ишуагъэ къе-

фэдэу «Адыгэ нысащэхэр», «Адыгэ джэгухэр», «Лъэтергээцохэр», «Кушъэхапхэхэр», хакалэм адьгэхэр зэрэлтэйокы-штэгъэр кызызшыгъэлэгъогъэ зэхахъэхэр зэхэтэшэх.

Адыгэхэм егъашлээ шэн-хэбээ дахэу ахэлъыгъэхэм ашыщ нахьыжым шхъэкIэфэнгъэ фэхъущтэгъэнэу. Пышсэхэр, йоры=уатхэр дгъэфедэхээз кыткIыклоу языгъашлэ.

Нахьыпем адьгэхэм сабыеу кыафхъугъэр нэмыхъи унагъо ыплюнэу ратыштыгъ, охтэ гъен-нэфагъэ зытешлэклэ, кыырагъэгъэзжэхьыттыгъ. «Аталычество» зэрэджэштэгъэхэр. Ар кызыць-тээзэгъэхъо юфтхъабзи мызэу, мытлоу зэхэтшагь. Ахэр кыткIыклоу лъэшэу ашлгъэшэгъоных, ягуаэу ахэлажъэх.

Кыхэгъэштэгъэмэ сшоигъу, ны-тихэм музееу зигугъу къэ-шыгъэгъэм пае экспонатхэм якъэгъоинкэ лъэшэу яшуагъэ кытагъэхъ. Ау ащ имызакью, мэфеклэ юфтхъабзэхэм, спорт зэнэхъохум язэхэшени мымаклэу кыхэлажъэх.

Сабыйхэм патриотизмагъэ ахэлъхъэгъэнэу, янагъо, янайджэгъухэр шу альэгъунхэм, кызыууухъэхэр дунаим уасэ фашынхэм, фэсакынхэм фэгъэсгэгъэнхэр, зышипсэхъэрэ кыуаджэм, кыалэм, поселкэм ятарихь ягъашлэгъэнэу, лъэпкь шэн-хабзэхэр ашлгъэшэгъоныхэр, юфтшэнэу шу ягъэлъэгъуягъэнэу тишияэриль шхъа-лахъэхэм ашыщых.

Анжела КУЗЬМЕНКО.
КыткIыклоу Ыыгыплем «Нэфсэт» зыфиорэм икэлэлпү.

Ныдэлъфыбзэр сабым шу егъэлъэгъуягъэнэу, егъэлъэгъуягъэнэу, аш икъэгъэнэжын унагъом кыншшээ, ау ащ изакъохэр икъоу Йэклэхэр хууштэп. КыткIыклоу Ыыгыплем, етланэ еджасан Йэлэгъуягъуухъунахъаэр.

селкэу Инэм зыдэтыр, лъэпкь нэшанхэм атетэу пүгъэнхэм, егъэджэгъэнхэм тегъэпсихъэгъэ программэмкээ юф ешлэ. Типшээриль шхъа-лахъэхэр кыткIыклоу языгъэм лъэпкь пэпчье културе шхъа-лахъэхэр зерэзэфэмидэхэр агурыгъэ-гъэнэу, ахэр кынхалытэнхэу, щэлгъэ зэфырияу пүгъэнхэр ары.

Адыгэ лъэпкьим икультуре, ишэн-хабзэхэр кыткIыклоу ятъэшлэгъэнхэмкэ лъэшэу ишуагъэ кыкло тиблэ-кыткIыклоу Ыыгыплем музеу илэм. Ащ адьгэхэм нахьыпеклэ агъэфедэштэгъэ пкъытхэр, непэ щыэнгъэм кынхалытэнхэхэр, щыгынэу зыщалъэштэгъэхэр, адьгэхэм ятарихь кызытотыкырэ тхильхэр, тхаклохэм ялофшагъэхэр, республикэм ичыопс идэхагъэ кызыгъэлэгъэрэ альбомхэр, нэмыхъибзэхэр чэлльх.

Джащ фэдэу кыткIыклоу языгъэм ыпшэхэр альягъэлэс-тэгъэнхэмкэ мэхъанэшхо ил бзэр ягъашлэгъэнэу. ТикIелэцIыклоу Ыыгыплем адьгабзэр, адьгэ лъэпкьим ишэн-хабзэхэр кынхалытэнхэм ыки зяягу-шьомбъугъэнэу тегъэпсихъэгъэ проекти ипхырышын хэлажъэ. Ащ кыншыдэлъятахъэу

Республикэ зэнэкъокъур

Чыгу гупсэм и ИЭПЭЛасэхэр

Адыгейм къэралыгъо гъэпсыкъэ зиээр ильэси 100 зэрэхуугъэр республикэм щихагъэунэфыкы. Ашт епхыгъ творческэ йошлагъэхэмкэ республикэ зэнэкъокъоу «Земли родной талант и вдохновение» зыфилоу Адыгэ республикэ къэлэцыкъу тхыльеджаплэм щыкъуагъэр.

Адыгейм имэфэкъ ин ыкъи 2022-р Урысыем щыпсэурэ льэпкъхэм яискусствэр якультурнэ къэнрэ я Ильесэу зэрэгъэнэфагъэм зэнэкъокъур афагъэшьшагъ. Ашт творчествэр зикъэсэ къэлэцыкъухэр ягуапеу художественэ лъэпкъ ӏашэгъэ зэфэшхъафхэмкэ хэлэжьагъэх: дышьэндэр, плоблэ шьэнр, чым, лутэндым пкъигъохэр ахшыкъигъэнр, алтырэху хъэнр, сурэтшыныр, чеканкар, керамикэр, музикэ лъэпкъ ӏэмэ-псымхэр шыгъэнхэр, нэмыхыбхэр.

Зэнэкъокъур ныбжым ельтыгъэу купи 3-у зэтэутыгъагъ: ильэси 6 – 10 зыныбжхэр; ильэс 11 – 14 зыныбжхэр; ильэс 15-м къыщегъэжьагъеу 18-м нэс хахьхэр.

Творческэ йошлагъэхэмкэ республикэ зэнэкъокъоу «Земли родной талант и вдохновение» зыфиорэм къэх зэфэхьсыгъхэр бэмышшэу фашыгъэх.

Зэнэкъокъум анах цыкъу-хэмкэ теклоныгъэр къыщидэзыхыгъэхэр:

А I-рэ чыплэр ильэси 8 – 9 зыныбжхэр Елизавета Климкинам, Валерия Климкинам ыкъи Маргарита Тухтаевам йошлагъэу «Встречаем масленицу» зыфилоу бзыуцифыр, полимер ятээр, акрил краскэхэр зыщыгъэфедагъэхэмкэ афагъэшьшагъ. Яшьхъэтетыр – Наталья Григорьевна Лященкэр, Джэджэ МЦБС-мкъэ Дондуковскэ къэлэцыкъу тхыльеджаплэм къутамэу N 9-р.

Я II-рэ чыплэр ильэси 7 зыныбжхэр Дарья Крыловам композициеу «Народное ремесло» зыфиорэмкэ ратыгъ. Пащэр – Елена Николаевна Крыловар,

Теуцожь МЦБС-мкъэ Петровскэ къоджэ тхыльеджаплэм-филиалэу N 13-р.

Я III-рэ чыплэр – ильэси 6 зыныбжхэр Анастасия Крыловам, нысхъэпэ хъагъэу «Русский народный стиль в одежде» зыфиорэмкэ, пащэр – Е. Н. Крыловар, Теуцожь МЦБС-мкъэ Петровскэ чыплэр тхыльеджаплэм-филиалэу N 13-р.

Ильэси 9 зыныбжхэр Злата Юженкэр, пластилиним хэшькыгъэ композициеу «Родная Адыгэя». Яшьхъэтетыр – Мые��ъопэ район МБС-мкъэ Каменномостскэ къэлэцыкъу тхыль-

еджаплэр, пащэр – Ольга Николаевна Ничепуренкэр.

Гүрйт купым хэтхэмкэ теклыагъэхэр:

А I-рэ чыплэр – ильэс 12 зыныбжхэр Гыукэпшыкъо Данэ композициеу «Соснуко и Адыиф» зыфиорэмкэ лъэпкъ шыуашхэр зэришыгъэмкэ фагъэшьшагъ. Яшьхъэтетыр – Кошхэблэ районымкэ Фэдэз къоджэ тхыльеджаплэм ишьхъэтетэу Алыч Нэфсэт Нурабый ыпхъур.

Я II-рэ чыплэр Хьот Алинэ, ильэс 14 зыныбжхэр, бархат пльыжым жыфыр айгэ гүхэрэхэр тетэу зэрэхишыкъыгъэм паекъ

фагъэшьшагъ. Пащэр – Лынхурэ Светлан Хыисэ ыпхъур, Теуцожь МЦБС-мкъэ Нэчэрэзые къоджэ тхыльеджаплэр.

Я III-рэ чыплэр – Ныбэ Айдэмэр, ильэс 14 зыныбжхэр. Адыгэ джэгүхэм ашагъэфедэштэгъэхъятыкъо бэшыр ыкъи пхэкычыр зэришыгъэхэм пае ратыгъ. Яшьхъэтетыр – Ныбэ Асиет Кыадырбэц ыпхъур, Тэхүтэмыкъо МЦБС-мкъэ Бжыхъэкъоекъ къоджэ тхыльеджаплэм икъутамэу N 8-р.

Андрей Черкалиныр, ильэс 14 зыныбжхэр, йошлагъэхэр: декоративнэ лагъэр «Си Республике

ильэси 100 хуугъэ» тетхагъеу ыкъи дышьэндэр зыщыгъэфедэгъэ пкъыгъо гъэдэхагъэр. Яшьхъэтетыр – Черкашина Марина Петровна, Джэджэ МЦБС-мкъэ Келермесскэ къоджэ тхыльеджаплэм-филиалэу N 6-р.

Ильэс 15 – 18 зыныбжхэмкэ атеклыагъэхэр:

А I-рэ чыплэр Полина Солововам, ильэс 18 зыныбжхэр, гобеленэ «Кактусы» зыфиорэмкэ фагъэшьшагъ. Яшьхъэтетыр – искусствохэмкэ Адыгэ республикэ коллежу У. Тхабысымым ыцэ зыхырэм икэлэзегъаджэу Екатерина Александровна Шулькина.

Я II-рэ чыплэр – Арина Ляшенкэм, ильэс 18. Темэу «Герои детских книг» (Къэбыр. Бычок – смоляной бочок) зыфиорэмкэ ыхьыгъэхэм апаекъ ратыгъ. Пащэр – Джэджэ МЦБС-мкъэ Дондуковскэ къэлэцыкъу тхыльеджаплэм-филиалэу N 9-м Ѣлажьеу Наталья Григорьевна Лященкэр.

Я III-рэ чыплэр нэбгыритумэ афагъэшьшагъ. Анна Запольскаяя, ильэс 15 зыныбжхэр – йошлагъэу «Боярыня Любава на пиру у русского князя». Лъэпкъ шуашхэр ышыгъэх. Яшьхъэтетыр – Мые��ъопэ район МБС-мкъэ Первомайскэ къоджэ тхыльеджаплэм ипашэу Татьяна Сергеевна Меркуловар.

Анастасия Михайличенкэр, ильэс 16 зыныбжхэр, «Лапти», «Ваза» зыфилохэрээр лутэн тхылэм зэрэхилбэлкыгъэхэм паекъ къыхагъэшгъ. Яшьхъэтетыр – Наталья Григорьевна Лященкэр, Джэджэ МЦБС-мкъэ Дондуковскэ къоджэ тхыльеджаплэм-филиалэу N 9-м ипаш.

Творческэ йошлагъэхэмкэ зэнэкъокъум а I – II-рэ чыплэр зыхыгъэхэр дипломхэмрэ ахьшэ шүхъафтынхэрэмкэ агъэшшагъэх. Призерхуя я III-рэ чыплэр зыубытгъэхэм дипломхэр, нэпэөпль шүхъафтынхэр аратыгъэх.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Теклоныгъэр къидихыгъ

Адыгэ къэралыгъо университетым филологиемкэ ифакультет ия 4-рэ курс щеджэрэ Алина Хайловар Кыблэ Федеральнэ шьольырым и Медиафорумэу «PROмедиа» хэлэжьагъ ыкъи ашт иуцугъоу «Лучшая SMM-стратегия» зыфиорэмкэ теклоныгъэр къидихыгъ.

Йофтхабзэр шэкюгъум и 9-м къыщегъэжьагъеу и 13-м нэс Пшызэ къэралыгъо университетым щыкъуагъ. Зэкэмки сэнаущыгъэ зыхэль студенти 150-рэ ашт хэлэжьагъ, Кыблэ федеральнэ шьольырым ит ашьэрэ еджэлэ 20-мэ ахэр къарыкыгъэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым истудент 14 форумым хэлэжьагъ. Алина Хайловам иошшэн анах дэгью алтыгъагъ.

Къушъхъэм къыгоугъ

Кавказ заповедникым икордонэу «Бабук-Аул» зыфиорэм уезышэлэрэ гъогум мыжъо-етэ зэхэльэу къушъхъэм къехыгъэр къитеуагъ. Аш фэдэ хъугъэшлагъэр нахыбэу къзыыхъухэрэ бжыхъэм къыщыублагъэу гъатхэм ыклем нэс.

Ижыкэ псыхъом ынэпкь зан-дэ гъогур щыпхыратхъугъагъ, къушъхъэм щыхаупкыгъагъ. Зы бгумкэ къушъхъэ лъагэр къышъхъашт, адырэмкэ псыхъаргъуанэм куоу ѿщуантэ. Гъэмафэм мы чыплэр дэхэ дэд. Псэуплэм уреклоненеу нэмикл гъогу ѿылэп.

Къеохыгъэ къушъхъэ къутафэхэр мэфиллэ йащыгъэх. Заповедникым икъералыгъо инспекторхэм хэушъхъафыкыгъэ техникир агъе-федагъ. Къызэралуагъэмкэ, йащыгъэ шлоир кубометрэ 300 фэдиз мэхъу.

Заповедникым иофишилэхэр тъогум иукуэбзыжын чанэу хэлэжагъэх. Гъогур агъекъэбзэжыгъ, транспорти тырагъехъяжыгъ.

Къэцмаркт къыхихыгъ

Лъэпкь проектэу «Езгъэжъэгъэкэ фермер» зыфиорэм амалэу къитыхэрэ Кощхэблэ районым дэгъоу щагъэфедэ. Фермерхэм хъызметшлаплэхэр зэхажэнхэм ыкли 1эплиэгъу афэхъуным район администрацием ренэу ынаэ атыргъэты. Грантэу «Агростартап» зыфиорэр предпринимательхэм къыдахы.

Ахэм ашыщ Луп Артур. Аш чыгу гектари 5,5-рэ егъэлажэ. Мэкүмэц хъызмет зэхэзьышхэрэх хабзэр къызэрладэлэпилэрэ зешэм ар къызфигъэфедэнэу рихъухъагъ. Районым мэку-мэцымкэ и Гъэзорышлаплэ, гупчэу «Мой бизнесим» иофишилэхэр къыдэлэпилэхээзэхъяэ ишыкгэштхэмэрэ бизнес-планыимрэ ыгъэхъазырыгъэх.

Грантыр къыдихыгъ, сомэ миллионрэ мин 780-рэ къыратыгъ. Аш ежж иахьши хигъахьуи, къэцмэркло лъэпкъеу ежевикэр къыгъэкынэу ылж ихьагъ.

а пъягъэм хигъэхъон игухэль. Ежевикэм дэгъоудэлажъэу, ишыкгэштэй

кэ, ильеситу-щыкэ лэжыгъэ къытэу зэрэригъэжъэштэр Артур къылуагъ.

Япчъагъэ ренэу хэхъо

Адыгейм щыпсэухэрэм къащэфырэ автомобильхэм япчъагъэ ренэу хэхъо. Къэлэ гупчэм ипъогухэм ахэр нахыбэу ашэзеклох, чэшырэ гъогубъухэр зэкэ зэльяубытых.

Автомобиль тхъапша республикэм итыр? Мы упчэм иджэуап къыретыжы Краснодарстатым икутамэу Мьеекъуапэ щылэм. Аш къызэрещауагъэмкэ, 2021-рэ ильесым ехъулэу республикэм автомобиль мин 243,7-рэ итыгъ. 2010-рэ ильесым егъэшагъэмэ, процент 96,5-рэ къыхэхъуагъ.

Икыгъэ ильесым автомобиль транспорткэ республикэм тонн миллионипшым ехъу ѿызеращагъ, аш ѿыщэу проценти 3,5-р унэе предпринимательхэм ательятагъ. Къалэм нахыбэу цыфхэр зезыщэрэ транспортыр щагъэфедэ. Икыгъэ ильес закъом аш фэдэ транспортымкэ нэбгырэ миллиони 4,4-рэ зэращагъ.

Къызэшыуахъыщ

Мьеекъуапэ къыхиубытэрэ станицэу Ханскэм дэт искуствэхэмкэ кэлэцыкыу еджаплэу N 5-м ипъеклэжын лъагъэкуатэ.

Юфшэнхэм сомэ миллион 85-рэ апэуагъэхъашт, ар лъэпкь проектэу «Культура» зыфиорэм къыдыхэльтагъ.

Еджаплэ къызызэшыуагъэхъэр ильэс 40 хъугъэ. Аш кэлэцыкыу 200-мэ ѿышагъасэ, ѿдажх. Отделение зэфэшхъафиллымэ Юф ашэ, ахэм фортелианэм къезгъэштхэр, хорым орэд къызызэштхэр, оркестрэм хэтыштхэр, лъэпкь культурэр зикласэхэр ѿрагъаджх.

Еджаплэм идиректорэу Елена Пугачевам къызэриуагъэмкэ, гъэцэкгэжын ыкли гъэкгэжын юфшэнхэм тэгээгъазэм ыкли нэс аухынхэш, еджаплэм ипчъэхэр къызэшыуахъыжынхэм ѿугуу.

Аш иштуагъэкэ ѿдажхэрэм япчъагъэ нэбгырэ 250-м нэсийт.

**Нэгдүгэвэр зыгъэхъазырыгъэр
ШЪАУКЬО Аслъангуац**

Искусствэм ицЫфхэр

Орэдышъор исурэт къыщежъэ

СурэтышIеу, зекло юфым пыльэу, цыф гъешIэгъонэу Дугь Айтэч ишыIэнэгъэ фэгъэхъыгъэ зэхахьэ Мыекъуапэ щыкъуагъ.

Адыгэ Республикаем культуремкэ и Министерствэ исурэт къэгъэлэгъуапIэ щыреклокыгъэ зэхахьем къыщигущыга-гъэх лъэпкъ искуствэм щыцIэрылохэ Еутых Асе, Сташу Юрэ, нэмыххэри. Искуствэм пүнүгъэ мэхъанэу илэм зыкъизериIэтырэр, Дугь Айтэч фэдэ цыфхэм щыIэнэгъэм щыпхырашыре гъогур ныбжыкIэхэм щысэ зэрафэху-рэр яеплыкIэхэм къащыхагъэшыгъэх.

Дугь Айтэч Тыркуем къыщихъуагъ. Ицыкъуом къыщехъяжъагъэ сурэтшы-ным пышаь. 1990-рэ ильэсэм Мые-къуапэ къэклюжыгъ, адигэ къашхохэм зафигасэу ригъэхъагъ. Адыгэ Республикаем искустввэхмкэ иколледжэу Тхъабысымэ Умарэ ыцIэ зыхырэм щеджээ, дунаим щызелъашIэрэ ансам-блэу «Налмэсэм» къыщышью ыублагъ.

— Я XVIII – XIX-рэ лIэнIэгъу-хэм адигэхэм ящиIэкIэ-псэукIэ щыф цэрылохэм къирауа-лэрэм, урыс сурэтышихэм, тхакIохэм яеплыкIэхэм за-

Лыхъужъ-хэр ишысэх

Адыгэ дзэклопым, шыум, унагъом иша-гу зэрэгъэсигъэм, тыкъэзыуцухъэрэ дунаим гупшысэу афыриIэм, фэш-хаяххэм яхылIэгъэ сурэтхэр А. Дугым къегъельтапох. Ильэс 200 — 400-кэ узэ-кIэлэбэжъэм, искуствэм пылхэм ашыщтыгъэ сурэт-хэм ятирих зэригъашIэзэ, тызыхэт лъэхъаным гукэ зыкъы-фегъэшы.

Урысыем изаслуженэ артистэу Бэр-зэдж Сыхъатбай сурэтхэм яплъыгъ, Дугь Айтэч фэгушуагъ. Сурэтэу ышы-гъэхэм лыхъужынгъэм, шыу бланэм

Урысыем изаслуженэ артистэу Бэгъ Сэид студентхэм, КIэлэеягъаджэхэм къадзыхъяжъеу щыIэнэгъэм диштерэ къэбархэр къафиотагъэх. Дугь Айтэч итворчестве лIэнIэгъухэм язэпхыныгъэ къы-зэрэпкырыкIырэм ынаэ тыридзагъ.

Макерэ Сусанэ колледжым щыригъэ-джэрэ ныбжыкIэхэм ахэтэу зэгъэпшэн-хэр ышыгъях. Искуствэр пүнүгъэм зэрэфэлажъэрэр игупшысэхэм къащихъяжъыгъ.

Бзэхэр зыкъизэрагъашIэрэ Гупчэу «Активым» ипашуу Едыдж Мэмэт сурэтышишIу А. Дугым бэрэ IокIэ. Нартхэм, дунэе искуствэр ыпэктэ зэрэлтикъуа-тэрэм яхылIэгъэ сурэтхэр гум къигу-щыкIхэу Едыдж Мэмэт ельытэ.

Адыгэ Республикаем искустввэхмкэ иколледжэу Тхъабысымэ Умарэ ыцIэ зыхырэм щеджэхэрэм, йэкъиб къэралхэм къарыкъыжыгъэ тильэпкъэгъухэу гу-щыIэгъу тызыфхэхъуягъэхэм А. Дугым ехылIэгъэ зэлукIэгъум изэхещакIохэм «шьолсэу» арапожъеу тарихыллаагъ.

«Синдикэм» уегъэгушо

Адыгэ къашхохэмкэ ансамблэу «Син-дикэм» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикаем изаслуженэ артисткэу, Чэчэным искустввэхмкэ изаслуженэ юфышIэшхоу, УФ-м и Правительстве ипремиенеу «Урысыем ыпс» зыфиорэр къызыфагъашIошгъэ Едыдж Викторие ыгъэуцугъэ къашхохэр «Синдикэм» къы-шыгъягъэх. «ЗэфакIор», «Испльамыер»,

фэшхъяфхэри лъэпкъ искуствэр къэ-зыгъэбаихэрэм ашыщых.

Чэужж Юлие, Нащэ Эммэ, Анна Мироненкэм, Гъонэжыкъо Мурат, Тюмер Зубер, Лыбызуу Джантый адигэ шъуа-шэм, лъэпкъ къашхохэм ядэхагъэ пчэ-гум къыщагъэлэгъуагъ, зэхахьем хэ-лэжъягъэхэр бэрэ Iэгу афытеуагъэх.

Зыми фэмыдэу сурэт пшыныр, уилоф-шлагъэкIэ цыфхэм шукIэ уашIеныр зинасып къыхыгъэхэм ашыщэу Дугь Айтэч сэнаущуу хэлжыр нахь куу къы-зэуихынэу, имурадхэр къыдеххунхэу Тхэм томыфельэу.

Къэралыгъо гээпсыкIэ илэу Адыгеир зыгэсэурэр ильэс 100 зэрэхуягъэм иофшлагъэ фегъэхы. Мыгъэ Урысыем щыгсэурэ лъэпкъхэм яискуствэрэ якультурнэ кIэнрэ я Ильэс. Дугь Айтэч Тыркуем къикъыжыгъэу лъэпкъым ита-рих чыгу шэлажэ.

Айтэч къызэриуагъэу, ти Лышхъяа КъумпIыл Мурат, Правительствэм, Пар-ламентым якулыкъушIэхэр республикэм имамыр щылакIэ нахьышу шыгъэнымкэ кIэшакIо зыфхэхъухэрэ юфхэхъаэхэм тапэки чанэу ахэлажэ шоигыу. Адыгэ автомон хэкум икъэралыгъо гээпсыкIэ игъэптиэн зиахышхо хэзьышхъягъэ Хъахъурэтэ Шыхъанчэрье саугъэт Мые-къуапэ зэрэшыфагъэуцугъэм мэхъэнэ ин дээ илэу ельытэ. Сурэтышихэм, архитекторхэм цыфхэр агъэгъузэх, яшушIагъэкIэ гъашIэм ильэмиджхэр зэралхых. Дугь Айтэч щыIэнэгъэм изэхъокыныгъэхэр къыдилтытэхээ кIэу ышышт сурэтхэм ягупшысэ.

ЕМТЫЛЛЬ Нурбай.

**ицЫзгъэгъозагъ, — къыIуагъ
Дугь Айтэч. — Зэфэхыысжы-
хэр сиIыгъэх, зыни фэмийдэ
лъягъор искуствэм щыпхы-
рысиы сиIоигъоу творчествэм
иамалхэр згъэфедагъэх. Къыз-
дэхъуягъэр сисурэтхэмкэ къэс-
гъэлъагъо.**

яобразхэр къираотыкIеу ылъытагъ. Адыгэ Республикаем искустввэхмкэ изаслуженэ юфышIэшхоу, композиторэу Лынгъуу Къэлэшхао иныбджэгъухэр, нэуасэхэр игъусэхэу Тэххутэмыхкье районым къикъыгъ, зэхахьем зэрэх-лъягъэм гухахьо хихыгъ. «Дугь Айтэч исурэтхэм уяплъызэ, орэдышо мэкъамхэр гум къеъхъэх», — къытиуагъ Лынгъуу Къэлэшхао.

